

Den politiska framställningen av hedersförtryck

- En argumentationsanalys av politiska partiers framställning av hedersförtryck i riksdagsmotioner.

Förord

Denna är tillägnad till er, mina kära medsyskon. De som är med oss och de som fallit under kämpandet för sina rättigheter. De som aldrig gav upp, som fysiskt inte är med oss men finns i våra hjärtan. Låt oss minnas deras ord och kämparanda, aldrig låta det rinna ut i sanden. Jag vill aldrig att vi nöjer oss, att vi aldrig någonsin accepterar en smula när vi kan få så mycket mer. Mina kära medsyskon, denna är till er.

Lund, januari 2019.

Abstract

Honour oppression has been up for political discussion the last decades in Sweden, without any concrete solution. The amount of people living in daily honour oppression keeps growing and remains unrecorded. Political parties' views honour oppression as a societal problem but focuses on the need of further knowledge while the civil society argues that there is enough knowledge and we are in need of further solutions. The aim with this essay has been to discuss potential explanations to why the Swedish parties advocates different solutions, even though there is a collateral agreement of its growing problem. The result has been discussed using earlier research regarding honour oppression, symbolic law and theories about political behaviour to present potential explanations. The result indicate that honour oppression is presented differently, which has led to parties portraying honour oppression foremost to show themselves as determined. The result also indicates that the parties focus on a specific aspect to use it as an argument for other political solutions more suitable to their own politics. The conclusion is that if there continues to be an indirect disagreement in how the problem should be handled, more oppressed individual run the risk to fall victims for continuous oppression.

Nyckelord: Hedersförtryck, symbollagsstiftning, riksdagsmotioner, röstmaximering

Antal ord: 9973

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning.....	2
1.2	Avgränsningar	2
1.3	Begreppsdefinitioner	3
1.3.1	Hedersförtryck.....	3
1.3.2	Grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning	4
1.4	Tidigare forskning	4
1.4.1	Hedersförtryck i Sverige	5
1.4.2	Symbolisk lagstiftning.....	6
2	Teori	8
2.1	Regleringsmodellen.....	8
2.2	Röstmaximering	9
3	Metod och material	11
3.1	Argumentationsanalys	11
3.1.1	Praktisk argumentationsanalys enligt politisk diskursanalys	11
3.2	Material	12
4	Riksdagsmotioner	15
4.1	Moderaterna	15
4.2	Liberalerna	17
4.3	Kristdemokraterna.....	19
4.4	Centerpartiet	21
4.5	Sverigedemokraterna.....	22
4.6	Vänsterpartiet	24
4.7	Socialdemokraterna.....	26
5	Analys	28
5.1	Hur kan vi förstå de ställningstaganden som görs i riksdagsmotionerna?	28
6	Slutsats och framtida forskning	34
6.1	Slutsats	34

6.2	Framtida forskning	35
7	Referenser.....	36

1 Inledning

Hedersförtryck är en företeelse vars karaktär tydligt visat sig i Sverige sedan slutet på 1900-talet (Baianstovu 2017, 63). Pela Atroshi och Fadime Sahindal är två nyckelpersoner vars namn kontinuerligt används vid diskussion om hederskulturens framfart (ibid.). Pela och Fadime var två tjejer som gick emot familjens begränsningar med strävan efter frihet (MUCF 2009:5, 8). Att få leva som man vill. Förtrycket har blivit omdiskuterat i mediala och politiska sammanhang, både genom diskussioner om begreppet i sig men även debatter om hur problemet ska lösas. I en ledare på Helahälsingland uppmärksammar ledarskribenten Bawar Ismail att hedersförtryck inte är en enkel fråga, men belyser samtidigt rätten att leva sitt liv (Ismail 2016). Denna jämförelse är viktig i bemärkelsen om att den politiska debatten trycker mer på fler kartläggningar, vilket enligt Ismail inte är tillräckligt (ibid.). Detta menar han beror på att hederskulturen är en underförstådd företeelse och att det nu ska fokuseras på lösningar, vilket då är en straffskärpning (ibid.). Förespråkandet för en rättskipande åtgärd mot hedersförtrycket bemöts av motargument som menar på att en lagstiftning inte skulle leda till fler fällande domar (Magnusson 2017). Detta anser man beror på att det snarare ska ligga fokus på ökad kunskap och bättre användning av befintlig lagstiftning (ibid.). Att hedersförtryck fördöms i de politiska rummen är något underförstått, däremot sker motstridigheter kring lösningarna på problemet, vilket kan efterlikna den mediala debatten. Generellt sätt finns det den del som förespråkar för handlingstagande i form av tydligare riktlinjer inom sociala arbeten medan en annan del förespråkar för en särslagstiftning.

Fadime och Pela föll offer för ett kontinuerligt hedersförtryck, vilket glöms bort när det talas om hedersmord. Andelen människor som befinner sig i hedersförtryck är ett mörkertal kan antas bero på avsaknaden i rättsväsendet (Kriminalvården 2018, 3). Med detta menas att hedersförtryck i dagsläget döms under lagrum likt annan typ av tvång, hot och fridskränkning (ibid., 6). Av de uppkomna rapporterna betonas ett behov av tydligare lagstiftning och politiskt agerande (Malmö Stad 2018, 260; Länsstyrelsen Östergötland 2017:8, 5). Det politiska agerandet går att se

i respektive partiets valmanifest där kärnfrågor lyfts upp, men även i inskickade riksdagsmotioner. Utifrån inskickade riksdagsmotioner kan en uppfattning bildas över vad som förespråkas av partierna ifråga. I detta sammanhang blir riksdagsmotioner särskilt intressant, med anledningen att debatten om hedersförtryck inte handlar om att fördöma eller inte. Det som skiljer sig åt är argumenten till vad för handlingssätt som ska förespråkas.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att beskriva den politiska framställningen av hedersförtryck i riksdagsmotioner inskickade av riksdagspartier. Med anledning att hedersförtryck är något alla partier fördömer är det av intresse att få en överblick över vad för handlingssätt presenteras och vad detta grundar sig på. Resultatet från detta ska kombineras med diskussion om potentiella anledningar till de olika presenterade handlingssätt. Min uppsats blir därmed ett första steg med förslag om potentiella förklaringar till framtida studier.

Med utgångspunkt från uppsatsens syfte blir min frågeställning:

- Hur kan vi förstå de ställningstaganden som görs i riksdagsmotionerna utifrån ett statsvetenskapligt perspektiv?

1.2 Avgränsningar

Avgränsningar i denna uppsats har uppkommit vid val av land och de aspekter som ska bidra med en övergripande bild av den politiska framställningen. Att studien inte är helt uttömmande är viktigt att ha i åtanke då denna uppsats tar ett första steg mot en forskning kring hur hedersförtrycket framställs i de politiska rummen och potentiella förklaringar till föreslagna lösningar. I denna uppsats undersöks Sverige, vilket motiveras med att det främst finns ett eget intresse i hanteringen av hedersförtryck och att Sverige är ett av medlemsländerna i Europeiska unionen. Att vara medlem i EU innebär att man förbinder sig till deras grundläggande rättigheter,

varav ett av dem är mänskliga rättigheter och har ett viktigt inslag i förbindelserna länderna emellan. Att få leva som man vill och inte leva under begränsningar är en mänsklig rättighet och det blir därmed av intresse att undersöka Sverige. Med anledning att hedersförtryck varit ett omdiskuterat ämne och att flera inskickade riksdagsmotioner har fått avslag, blir det därmed av intresse att få en överblick över vad som egentligen skrivits. Hur materialet hanterats förklaras närmare i kapitel 3.2 *Material*.

1.3 Begreppsdefinitioner

För en förståelse om begreppet hedersförtryck presenteras följande begreppsförklaring. Begreppet hedersförtryck är utformad med användning av olika utredningar, vilket tillsammans bidrar med en förklaring om förtryckets olika aspekter. Liknande definitioner förekommer återkommande i böcker och informationsmaterial berörande hedersförtryck. Grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning redogörs eftersom det förekommer hänvisning till lagrummet i riksdagsmotioner. Det redogörs även som underlag till diskussion berörande argument att lägga in hedersmotiv i nuvarande lagstiftning. Rättsdatabasen Karnov har använts för åtkomst till förarbeten och praxis.

1.3.1 Hedersförtryck

Hederstänket grundar sig i ett kollektivistiskt, hierarkiskt, patriarkalt, konservativt och heteronormativt tänkande med djupare rötter än diverse religioner (MUCF 2009:5, 110–11). Individen ifråga är underordnad kollektivet, vilket inte enbart behöver vara den närmaste familjen utan kan även omfatta övriga släktingar (SOU 2014:49, 216). Systemet är byggt på ett sätt där individen får en formell status beroende på sin position, ålder och kön (ibid., 216). Rädslan att individen ifråga inte ska agera på ett respektabelt beteende leder till att kollektivet känner ett socialt tryck på att denne ska inordna sig till kollektivets regler (ibid., 216). När individen ifråga agerar på det som anses vara icke respektabelt leder detta tryck till att denne måste bli tillrättavisad (ibid., 216). Individen blir av denna anledning

alltid underordnat kollektivet. Detta innebär att dennes liv och sexualitet ständigt är bevakad och kontrollerad, vare sig individen ifråga har agerat på ett icke respektabelt sätt eller ej (ibid., 216). Dessa kollektiv har inte en gemensam uppfattning på vad som skall kontrolleras, men oskuld och kyskhet är två centrala värden oftast förekommande (Skr.2007/08:39, 12). Det ska även poängteras att detta inte bara drabbas ungdomar, även äldre individer kan leva under hedersförtryck (Socialstyrelsen 2013, 17).

1.3.2 Grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning

Grov fridskränkning berör systematiskt upprepade kränkningar i form av våldsfri- eller sexualbrott som begås i en nära relation, med nära relation kan det exempelvis vara ens partner eller förälder (4 kap. 4a § BrB). Det är olika straffbara handlingar inräknad i denna kategori, men med överseende för hedersförtryck kan handlingar såsom misshandel (3 kap. 5§ BrB), olaga hot (4 kap 5§ 1 st. BrB) och överträdelse av kontaktförbud (24 kap 1§ BrB) tas som exempel. Tanken bakom denna konstruktion grundade sig på att underlätta åtal av upprepande kränkningar. Det karaktäristiska bakom grov fridskränkning är det systematiska kränkandet, dock handlar det inte om antalet handlingar för att det skall bedömas som grovt (RH 2006:29). Det handlar snarare om hur allvarligt en specifik kränkning varit och om det skett minst två gånger (RH 2006:29).

För att synliggöra det våld som tidigare ansetts tillhöra den privata sfären och uppmärksamma mäns våld mot kvinnor konstruerades Lag (2013:367) med rubriceringen grov kvinnofridskränkning. Denna lag berör brottshandlingar likt grov fridskränkning (Prop. 1997/98:55, 1). Det som skiljer sig åt från grov fridskränkning är att gärningsmannen måste vara en man och offret en kvinna, varav de ska ha eller har haft ett förhållande som gift eller sambo (ibid., 135).

1.4 Tidigare forskning

Nedan presenteras tidigare forskning om hedersförtryck och lagstiftning. Den valda infallsvinkel inom hedersförtryck är rapporter och kartläggningar som uppmärksammar den politiska och rättsliga avsaknaden. Tidigare forskning om

symbolisk lagstiftning har använts för vidare diskussion om tillämpning av enskild brottsrubricering.

1.4.1 Hedersförtryck i Sverige

I Sverige förekommer det en hög nivå av forskning om hedersrelaterat våld och forskning. Främst har forskningen strävat efter en förståelse över begreppet heder och våldets uppkomst (NCK u.å.). Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) och Länsstyrelsen Östergötland jobbar med uppdrag av regeringen (S2018/03930/FST; Länsstyrelsen Östergötland 2016:03, 2). NCK arbetar för att öka kunskapen om mäns våld mot kvinnor varav hedersförtryck är en del av uppdraget (S2018/03930/FST 2018). Länsstyrelsen Östergötland har i uppdrag att enbart forska och kartlägga hedersrelaterat våld och förtryck (Länsstyrelsen Östergötland 2016:03, 2).

I rapporterna framtagna av NCK lades fokus på att förklara hedersförtryckets uppkomst och definition (NCK 2010:1, 11). I rapporten framkom det en avsaknad kring konsensus om begreppet, mer specifikt förklaringarna till våldet (ibid., 9). Däremot kom det en enighet om hedersförtryckets uppkomst ur ett kollektivistiskt uttryck och att både män och kvinnor kan drabbas (ibid., 9). Vidare lyfte rapporten fram ett behov av ökad forskning kring den offentliga politiken. Detta menade man på att de erbjudna politiska lösningar och dess effekt ska utvärderas (ibid., 10).

I en rapport framtagen av länsstyrelsen Östergötland med en redovisning av länsstyrelser arbeten uppmärksammas ett behov av kontinuerlig utbildning anpassad efter särskilda yrkesgrupper (Länsstyrelsen Östergötland 2017:8, 5;8). På en kommunal nivå behövs det främst en utveckling av arbete för att nå ut till chefer och politiker (ibid., 5). Detta grundar sig på anledningen att det möjliggör främjande av lokalt arbete för en motverkning av hedersförtryck (ibid., 5). Ett ökat samarbete leder till en ökad tillsättning av resurser för en ökad kvalitet i myndigheters arbete (ibid., 5).

Genom ett samarbete mellan Stockholm stad, Göteborg stad och Malmö stad gjordes en kartläggning över hedersrelaterat våld och förtryck (Malmö Stad 2018,

3). Från en kvalitativ undersökning med intervjupersoner som har en djupgående kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck uppkom det två synpunkter kring särskild brottsrubricering (ibid., 5; 260). En del ansåg att våldet och förtryckets kollektivistiska karaktär motiverar en särskild brottsrubricering (ibid., 260). Detta skulle bidra med en påföljd från en annan typ av skala än vid andra våldsbrott i nära relationer (ibid., 260). En annan del, speciellt individer inom rättsväsendet, menade på att särskild brottsrubricering skulle leda till diskriminering (ibid., 260). Detta argumenterades med att de existerande svårigheter att kunna avgöra motiv bakom ett brott, leder därmed till att hedersbrott under- och överidentifieras (ibid., 260). Denna grupp av aktörer menade också att en särlagstiftning inte skulle bidra till fler fällande domar och upprättelse för utsatta personer (ibid., 260). Istället ansåg de att fokus bör ligga på en ökad kunskap, stöd i rättsprocessen, fler resurser och en bättre användning av befintlig lagstiftning (ibid., 260).

1.4.2 Symbolisk lagstiftning

Enligt Thomas Elholm används symbolisk lagstiftning med syftet att genom den politiska kraften signalera en viss ståndpunkt, utan att ha riktigt undersökt dess framtida konsekvenser (Elholm 2011, 168;171). Lagförslaget presenteras därmed utan närmare intresse för dess egentliga omfattning (ibid., 168;171)

Fördelarna med symbolisk lagstiftning är att det inte finns ett behov av experter eftersom de förmedlade signaler baseras helt på intuition och rättvisetänk (Elholm 2011, 176). Detta medför därmed att lagstiftningsprocessen påskyndas eftersom inget utredningsarbete krävs (ibid., 176). Syftet med lagstiftningen uppnås redan vid dess instiftande (ibid., 176). Ur ett politiskt perspektiv framstår politikerna trovärdiga med anledning av sin handlingskraft (ibid., 176). Vidare menas det på att en symbollagsstiftning blir ett snabbt sätt att agera när ett samhällsproblem uppkommer (ibid., 176).

Nackdelarna med detta agerande är dess oansvarighet och riskfyllhet att enbart lägga fokus på vilka signaler som sänds ut (Elholm 2011, 177). Detta kan leda till tolkningssvårigheter inom rättsväsendet och även påverka att andra åtgärder i framtiden, minst lika effektiva, framstår som oansvarigt tilltagna (ibid., 177). En annan nackdel är att symbolisk lagstiftning riskeras endast riktas mot en

marginaliserad samhällsgrupp och inte generellt mot hela befolkningen (ibid., 177). Vidare menar Elholm på att en sådan lagstiftning kan rikta om fokus från det reella problemet och sträva efter kortsiktiga lösningar istället för att söka mer hållbara metoder (ibid., 177).

2 Teori

Nedan presenteras regleringsmodellen utvecklad av Karsten Åström (1998) och Anthony Downs (1957) teori om röstmaximering. Regleringsmodellen används med motivering att den uppmärksammar grundtanken om hur en lagstiftning uppkommer, vilket är att det börjar med ett samhällsproblem. Att påvisa denna grundtanken är av innebörd med anledning att hedersproblematiken är ett samhällsproblem och har varit det i Sverige en lång period. Downs teori om röstmaximering används för en redogörelse om hur partier formar sin politik för att vinna val, vilket kan ge en förklaring till varför ett visst handlingsätt förespråkas i respektive riksdagsmotion.

2.1 Regleringsmodellen

I en modell utvecklad av Karsten Åström förklaras hur en lagstiftning uppkommer, vilket börjar med att en samhällelig problematik uppstår (Åström 1998, 53). Med grund för detta problem tar politiker beslut i syfte att lösa den samhälleliga problematiken, vilket leder till skapandet av en rättslig regel (ibid., 53).

Detta menas på att en konflikt gällande en viss fråga eller företeelse uppstår i samhället vilket i sin tur berörs i den politiska debatten (Åström 1998, 55–56). Politikerna agerar som aktörer och ser samhällsproblemet något i behov att åtgärdas (ibid., 55). De beslut politikerna tar görs därmed i syfte att hantera konflikten, vilket bland annat kan innebära lagstiftning (ibid., 55). I samband med de politiska beslut som görs ska det kommuniceras till allmänheten, statliga aktörer och myndigheter för att lagen ska kunna aktualiseras och upprätthållas (ibid., 56). Ansvar för att genomföra beslutet ligger inte enbart på tillämpningsmyndigheterna, det ligger även på andra faktorer i samhället (ibid., 56). Alla dessa faktorer leder därmed till en viss effekt på konflikten den utformade lagstiftningen (ibid., 56).

Regleringsmodellen är av relevans för en förståelse om varför bristen på rättslig reglering kring hedersförtryck skapar konflikt i samhället. Detta eftersom individer utsatta för förtrycket uppmärksammas inte och problematiken bekämpas inte i den mån svensk lagstiftning hade kunnat underlätta. Med anledning av detta samhällsproblem har frågan uppmärksamats av politiker, vars uppgift är att lösa den uppstådda konflikten. Om konflikten löses med beslut om lagstiftning, kommer detta enligt modellen ovan högst sannolikhet få effekter på samhället. Denna modell betonar därav innebörden av ställningstaganden av partier som avgörande i frågor om rättsliga åtgärder.

2.2 Röstmaximering

Med ett grundantagande att politiska partier är rationella aktörer menar man inom statsvetenskapliga teorier att partier strävar efter tre mål (Strøm & Müller 1999, 5). Det grundläggande målet är att vinna valet, men för att uppnå detta behöver partier få igenom sina beslut och även få den majoritet av röster som behövs (ibid., 5). Man menar alltså på att partiernas mål är office-seeking, policy-seeking och vote-seeking (ibid., 5). För en förståelse om det sistnämnda målet är Anthony Downs teori om röstmaximering applicerbar, vilket redogör hur partier formar sin politik för att vinna val (Downs 1957, 28).

Downs grundförutsättning är att partier är rationalistiska aktörer med ett agerande utefter dess egna intressen (Downs 1957, 27). En annan förutsättning är att de röstande också är rationalistiska människor (ibid., 5–6). Enligt denna princip röstar människor utifrån vem de antar kommer maximera deras nytta (ibid., 38–39). Av denna anledning menar Downs att partiernas målsättning är att maximera antalet röster med ett partiprogram som når ut och attraherar flest människor till att rösta på dem (ibid., 11). Detta strategitänk kan innebära att partier väljer att föra fram eller förändra tidigare ställningstaganden till förmån för vad som kan tänkas locka majoriteten av väljare (Ibid., 31). Downs menar på att partiernas agerande beskrivs med att de vill röstmaximera (ibid., 31)

Med de grundförutsättningarna menar Downs att partier kan förändra sig ideologiskt med tanken att attrahera fler väljare (Downs 1957, 98). Ett enkelt sätt

för väljare att infinna rätt parti handlar oftast om att finna det parti med en liknande ideologisk beteckning (ibid., 98). Att sätta in sig för mycket i sakfrågor är inte i intresse hos väljarna (ibid., 98). Av denna anledning strävar partier efter att placera sig ideologiskt efter vad de antar kan locka till sig flest väljare (ibid., 98).

3 Metod och material

I detta kapitel presenteras den valda metod och material. Den valda metoden är en argumentationsanalys, vilket motiveras med dess lämplighet att strukturera argument från riksdagsmotioner. Detta blir väsentligt för att besvara vilka argument som framkommer bland de politiska partierna i diskussion om hedersförtryck. Använda material syftar till att bidra med underlag till de val som tagits inför hanteringen av riksdagsmotionerna.

3.1 Argumentationsanalys

I denna uppsats ska en argumentationsanalys genomföras, vilket förklaras närmare i kapitel 3 i *Textens mening och makt* författad av Kristina Boréus (2018). I denna uppsats får argumentationsanalysen en deskriptiv karaktär vilket lämpar sig för en rekonstruktion av den framförda argumentationen (Boréus 2018, 95). Det är möjligt att kombinera det deskriptiva med en värderande karaktär, vars fokus efter insamlingen blir att bedöma argumentens styrka i talande för eller emot ståndpunkten ifråga (ibid.). I mitt fall är det mer av intresse att få en överblick över de framförda argumenten till förespråkade handlingssätt i riksdagsmotioner. En argumentationsanalys kan anpassas efter tre olika inriktningar, i denna uppsats används en praktisk argumentation enligt politisk diskursanalys (ibid, 94).

3.1.1 Praktisk argumentationsanalys enligt politisk diskursanalys

En praktisk argumentation enligt politisk diskursanalys är en av inriktningarna i en argumentationsanalys (Boréus 2018, 112). Med en praktisk argumentation ska påståenden, benämnt premisser, hittas som fyller särskilda uppgifter i argumentationen (ibid.). I en politisk text, såsom riksdagsmotioner, finns det en redan bestämd argumentation (ibid.). Detta medför att alla poängteringar sker i en stege för att uppnå slutsatsen (ibid.). I en sådan analys ska man främst söka formuleringen av målet i texten, med detta menas att få en förståelse över vilket

syfte som hävdas för att det specifika handlingssättet bör väljas (ibid.). De explicita argumenten åsyftas vara nämnda påståendena för en övertygelse om att det förespråkade handlingssätt kommer leda till det formulerade målet (ibid.). De framförda mål relateras oftast till specifika värderingar och begränsar därmed den uppsättning av acceptabla handlingssätt, vilket kan leda till målet som är i överrensstämmelse med de valda värderingarna (ibid., 113). Det fundamentala med en praktisk argumentation blir därav sökandet efter påståenden om det presenterade handlingssättet och om den föreslagna handlingen faktiskt leder till målet (ibid.). Påståendena blir därmed förbundna med implicita eller explicita mål och värderingar, vilket är särskilt lämpligt vid analys av politisk argumentation (ibid., 112).

3.2 Material

Riksdagsmotioner används i denna uppsats till en insamling för en överblick om partiets framställning av hedersförtryck. Valet av riksdagsmotioner motiveras med att det är den möjlighet partier ges för att framföra sina politiska idéer och beslut gjort inom partiet. En motion ger därmed en inblick på vad ett parti står i en politisk fråga och hur detta motiveras. En annan anledning är att det i respektive partiets valmanifest förekommer väldigt lite information om handlingssätt mot hedersförtryck. Med anledning att hedersförtryck är något gemensamt fördömt framkommer även detta i respektive valmanifest. Att använda sig av partiets valmanifest hade varit anpassningsbar om fokus i denna uppsats är att beskriva om det nämns i partiets valmanifest och hur mycket plats det får. Användandet av riksdagsmotioner ger underlag till en vidare diskussion om hur partier tar ett ställningstagande för att förespråka ett handlingssätt som går ihop med sina värderingar.

De använda riksdagsmotioner är hämtat från riksdagen tillgängliga dokument som finns på riksdagens hemsida (riksdagen.se). I de tillgängliga dokumenten har det sökts på riksdagsmotioner med sökorden hedersförtryck och hedersrelaterat våld och förtryck. Anledningen till två olika benämningar beror på att begreppet hedersförtryck benämns olika av respektive partier, då en del talar om det i

sammanhang då våld förekommer. I de riksdagsmotioner det talas om hedersrelaterat våld och förtryck har de argument och förespråkade handlingssätt som antingen specifikt talar om hedersförtryck eventuellt handlingssätt som anses beröra både våldet och förtrycket. Ett exempel på detta kan finnas i Motion 2017/18:3848 vars syfte handlar om hur mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas. I denna riksdagsmotion plockas det relevanta ut som talar för lösningar mot hedersförtryck, dock förekommer också lösningar för både mäns våld mot kvinnor och hedersförtryck tillsammans. I detta fall plockar jag också ut respektive lösningar till sammanställningen, eftersom det även talar om hedersförtryck. Det är också relevant för den vidare diskussion om politikernas framställning av hedersförtryck, vilket också berör i vilka sammanhang det talas om hedersförtryck

Riksdagsmotionerna har sökts inom riksdagsåret 2017/18, vilket motiveras med att vid val av riksdagsår ville jag finna något nära i tid. Anledningen till detta är att hedersförtryck har varit ett omdebatterat ämne i flera år och det är av intresse att få en överblick om vad partier i nuläget talar om berörande hedersförtryck. Detta riksdagsår är även av intresse eftersom 2018 var ett valår och andelen inskickade riksdagsmotioner är högre än tidigare år, vilket kan antas bero på valåret. Det hade varit intressant att jämföra ställningstaganden av partier genom åren dock skulle det inte ha någon egentlig innebörd i min uppsats. En uppsats med en sådan jämförelse hade varit behövligt om en vill kolla på hur ställningstagandena förändrats över tid.

Vid sökningen på samtliga sökord med valda riksdagsår gavs det sammanlagt 49 träffar. En del av riksdagsmotionerna från respektive sökord är dubletter samt fanns det enstaka riksdagsmotioner som inte var relevant för min undersökning. Detta har däremot inte varit i en sådan omfattning att undersökningen inte varit möjligt. När jag gått igenom riksdagsmotionerna har en praktisk argumentationsanalys använts för att plocka ut en text samt de argument som bygger upp tesen. Tesen i denna uppsats menas därmed på förespråkade handlingssätt för att motverka hedersförtryck. Samtliga riksdagspartier, förutom miljöpartiet, skickade in riksdagsmotioner berörande hedersförtryck och hedersrelaterat våld och förtryck under riksdagsåret. Riksdagspartierna har enskilt lämnat in mellan 3–18 riksdagsmotioner samt förekommer två inlämnade riksdagsmotioner underskriven av flera partier.

4 Riksdagsmotioner

4.1 Moderaterna

Av de inskickade motioner utgår flesta argument från de mänskliga fri- och rättigheter (motion 2017/18:3129; motion 2017/18:1748). Moderaterna anser att den nuvarande hedersproblematik utgör ett allvarligt hot mot rättigheterna och går emot de värderingar Sverige grundar sig på (motion 2017/18:3129). Att placera hedersförtryck som en prioriterad MR-fråga ger därmed legitimitet och betonar allvaret i den nuvarande problematiken (ibid.).

De presenterade förslag om motverkande av förtrycket grundar sig på en problemformulering genom kopplingen ökad invandring och ökat hedersförtryck (motion 2017/18:3182). Med hänvisning till att nyanlända oftast kommer från länder med en annorlunda syn på jämställdhet och en låg besittande kunskap om Sverige presenteras ett förslag om en samhällsorientering på 100 timmar (ibid.). Denna samhällsorientering ska uppmärksamma “individuella fri- och rättigheter mot kulturella och religiösa yttringar som kränker dessa” (ibid.). Därutöver ska hedersproblematiken lyftas upp i samhällsorienteringen med betoning på värderingarna om jämställdhet (ibid.). En samhällsorientering menar man på bidrar med kunskap, vilket har en stor betydelse för integrationen (ibid.).

I fråga om en egen brottsrubricering menar man på att det är behövt för mer ingripande mot hedersbrott och även förbättrande skydd till utsatta (motion 2017/18:3182). En brottsrubricering blir behövt för att följa utvecklingen och säkerställa att de vidtagna åtgärderna ger resultat (motion 2017/18:3848). I inskickade riksdagsmotioner motiveras det att en straffskärpning leder till att ett tydligt allvar markeras (motion 2017/18:3182). Diskussionen om brottsrubricering ges större fokus när det talas om angrepp mot barns heder (motion 2017/18:4101). De anser att svensk lagtext skapar legitimering genom en avsaknad av begreppet

heder i specifikt brottsbalken (ibid.). I en riksdagsmotion underskriven av alliansen menar man på att allt arbete till utredning om en potentiell lagändring har lett till förlorad tid (motion 2017/18:3189). En skärpt lagstiftning berörande brott med hedersmotiv kan ta för lång tid att kunna implementeras, vilket kan lösas genom ett skyndsamt beslut om tilläggsdirektiv (ibid.). På detta sätt möjliggörs ett delbetänkande på delar av utredningen, vilket motiveras med att nödvändiga åtgärder till skydd för offren tidigt kan implementeras (ibid.). I förslaget om en brottsrubricering problematiseras även migrationen (motion 2017/18:1297). I samband med migrationen har det i förorter vuxit fram parallella samhällsstrukturer där kvinnor och flickor kontrolleras (ibid.). Med grund för problematiseringen föreslås utvisning av utländska medborgare inom hedersbrott, vilket ska bli obligatoriskt för åklagare att yrka på (ibid.).

Berörande andra insatser lyfts det särskilt upp ett behov av kompetenslyft och även ett behov av ett mer strukturerat samarbete (motion 2017/18:3421). Konkret föreslås socialstyrelsen få i uppdrag att utveckla metoder för en förbättring i sina samarbeten mellan de och andra aktörer i offentliga samhällsfunktioner (ibid.). I samband med ett beslut om att NCK och Länsstyrelsen i Östergötland ska behålla sina uppdrag, kritiseras de nuvarande utredningar (motion 2017/18:3182). Denna kritik grundar sig på att den tidigare utredning varit alltför snäv och lyfter upp kortsiktiga lösningar (ibid.). Behovet av respektive insatser argumenteras med att hedersförtryck är ett samhällsproblem och med hjälp av insatserna höjs kunskapen (ibid.). Skolverket är en instans man menar på behöver ett utarbetat verktyg för stöd och inspiration i lärarnas och andra aktörers vars arbete berör barn (motion 2017/18:3127). Materialet, med fokus på främjande av demokratiska värderingar, ska återspegla den förekommande verklighet i skolorna (ibid.). Ett exempel på denna verklighet är att killar får uppgift att övervaka sina systrar i hederns namn (ibid.). I fler utsända riksdagsmotioner med specifikt fokus på barn problematiseras hedersförtrycket och dess kultur som en potentiell anledning till en ökad frånvaro i skolan (motion 2017/18:2475). Detta berör främst flickor menar man på, vars föräldrars hedertänk leder till frånvaro från idrott och hälsa samt sex- och samlevnadsundervisningar (ibid.). Då det anses vara en potentiell anledning föreslås en uppföljning om frånvaron i grundskolan för en överblick över dess omfattning och orsaker (ibid.).

4.2 Liberalerna

Inledningsvis problematiserar liberalerna Sveriges humana flyktingpolitik som en orättvis och orättvis handling, vilket då kopplas ihop till att det lett till en ökad utsatthet för kvinnor (motion 2017/18:48). Liberalerna tydliggör att det inte förespråkas om att individer inte ska få komma till Sverige, men problematiserar naiviteten och de olika skapta samhällena (ibid.). För att kunna bygga sin framtid i Sverige föreslås en samhällsundervisning under asyltiden med betoning på integration och hur bestämmelserna i Sverige ska gälla alla (motion 2017/18:3804). Utbildningarna ska grundas på grundas på innebörden av kunskapen om det svenska samhället och dess demokratiska värderingar (ibid.).

Ett ställningstagande med utgångspunkt från migrationspolitiken är att de liberala och demokratiska värderingarna har trängts undan och lett till ett fördjupande av religiös fundamentalism (motion 2017/18:3809). Avsaknaden av respektive värderingar har därmed lett till utformandet av parallellsamhällen (ibid.). I diverse motioner poängteras att hederskulturen inte tillhör någon specifik religion eller kultur, utan står för sig själv (motion 2017/18:3586). Dessa samhällen har en struktur av egen normbildning, ekonomi och rättsskipning (motion 2017/18:3809). För att fortsätta upprätthålla denna struktur består parallellsamhället av självutnämnda moralpoliser, kriminella gäng och klanledare vilket tillsammans sätter gränser för människors frihet (motion 2017/18:2815).

Återkommande formuleras hedersproblematiken med tydliga kopplingar till det kollektiva som en bidragande faktor (motion 2017/18:3574; motion 2017/18:434). Det betonas att en individ ska få leva som denne vill och ska komma före kollektivet (motion 2017/18:3574). Vidare lyfts tidigare kartläggningar upp om den andel förtryckta i samband med en förklaring om dess mörkertal (motion 2017/18:499). En avsaknad i kartläggningarna förekommer främst bland äldre kvinnor och HBTQ-personer, vilket motiverar ett behov av mer och specifika kartläggningar (motion 2017/18:499; motion 2017/18:434).

I samband med förslag om återkommande analyser problematiseras förnekande om hedersförtryck (motion 2017/18:3586). Liberalerna menar på att det av ideologiska skäl eller missriktad välvilja förekommer ett förnekande från vänsterns sida om hedersförtryck som en egen företeelse (ibid.). Detta förnekande anser de vara till nackdel för offren, eftersom de osynliggörs i sammanhang det talas om mäns våld mot kvinnor (ibid.). Det poängteras att det förekommer liknande drag mellan företeelserna men andra drabbade glöms bort, exempelvis pojkar och män (ibid.). Vidare upprepas det kollektiva perspektivet uppbyggt från värdesystem där hela familjer involveras och uttrycks på olika sätt (ibid.). Vid ett exemplifierande av dessa sätt pekas det på bröders kontroll över syskons beteende i skolan (ibid.).

De rättsliga förslagen i riksdagsmotionerna motiveras med att fortsätta betona det förekommande mörkertal om andelen förtrycka individer i Sverige (motion 2017/18:3586). Vidare förklaras hedersbrott som en kränkning av individens mänskliga rättigheter och genom varje brott signaleras det ut från kollektivet till omgivning om upprätthållandet av hederskulturen (ibid.). Svårigheter framförs både i stödet mot den utsatta och även andelen anmälningar (ibid.). Problematiken med få anmälningar menar man leder till att när en brottslig handling väl polisanmäls faller det under liknande brott (ibid.). Liberalerna menar på att särskilda brottskoder bör tillämpas där det tydligt framgår att brottet är hedersrelaterat, det förekommer ingen förklaring till hur detta vidare ska utvecklas (ibid.). Med anledning att hedersbrott utgår och leder till en konsekvens olikt andra fall, menar de på att hedersmotiv bör därmed räknas in som en försvårande omständighet vid bedömning om straffvärde (ibid.). Det framkommer inte om straffskärpning åsyftas till ny utformad brottsrubricering, dock talas det om straffskärpning i andra riksdagsmotioner för brotten grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning (motion 2017/18:3584). I talan om utvisning föreslås det att alltid pröva utvisning avseende flera olika brott med hedersrelaterat som ett av fallen (motion 2017/18:48). Detta motiveras med att respektive brott ger ut signaler av hot mot offret och andra i liknande situationer, därmed blir utvisning aktualiserat (ibid.). Man menar även på att det redan finns svenska män som begår våldsbrott mot kvinnor och att man inte behöver fler (ibid.).

I fråga om en särskild brottsrubricering menar liberalerna att det bör övervägas en bredare översyn av brottsbalken (motion 2017/18:3586). Från denna översyn kan

hedersrelaterad brottslighet synliggöras i en särskild brottsrubricering (ibid.). Detta motiveras med att en särskild brottsrubricering möjliggör en utformning av straffskala, vilket betonar hedersproblematikens allvar (ibid.). Svårigheter att applicera en särskild brottsrubricering med anledning av kränkningar olika karaktär, besvaras genom hänvisning till lagstiftningen fridskränkning (ibid.). Man menar därmed på att såsom det är möjligt att samla olika kränkningar under en lagstiftning, kan detsamma göras med hedersförtryck (ibid.).

Det civila samhället tillhör den del av samhället som arbetar med att ge stöd till de drabbade individer (motion 2017/18:3189). De som vill lämna sitt hushåll befinner sig oftast i en särskilt utsatt situation och vågar inte ta kontakt med myndigheter, med rädslan att det öppnas en utredning i ärendet (motion 2017/18:3584). I sådana fall kan ideella verksamheter vara den första hjälp en utsatt individ får för att ta sig ur våldet (ibid.). Vidare betonas betydelsen att fortsätta förbättra möjligheterna för kvinnor att söka hjälp, vare sig ideella verksamheter eller myndigheter blir det första steget (ibid.). Som konkret åtgärd föreslås långsiktiga och kortsiktiga finansieringar till kvinno- och tjejjourer, samt ett nationellt hjälpnummer till kvinnofridslinjen (motion 2017/18:3586; motion 2017/18:3189). Det betonas även ett behov av en ökad kunskap i olika verksamheter (motion 2017/18:3586). Rättsväsendet, skolverket och socialstyrelsen är exempel på verksamheter i behov av fler resurser för en ökad kunskap (motion 2017/18:3586).

I inskickade riksdagsmotioner med fokus på föreningar föreslås regelskärpningar för att förhindra skattemedel till verksamheter som uppmanar till hedersförtryck (motion 2017/18:499). Framst betonas religiösa skolor, samfund och etniskt baserade föreningar (ibid.). Man menar på att religiösa skolor aktivt ska lära ut ungdomarna dess fri- och rättigheter att självmant välja sina liv och vem de vill älska (ibid.). Det nämns att föreningar och religiösa samfund har yttrandefrihet och kan hävda åsikter med ett medeltida ursprung (ibid.). Liberalerna tar avstånd från rasism och menar att det är antirasistiskt att kräva respektive verksamheter följer värderingarna om individens fri- och rättigheter (ibid.).

4.3 Kristdemokraterna

Kristdemokraterna talar inledningsvis om hedersförtryck genom att beskriva hederskulturens framväxt i förorter (motion 2017/18:3625). Det lyfts specifikt upp kvinnors upplevelse av ett begränsat liv skapad av fundamentalister (ibid.). Konkreta nämnda exempel är begränsning till att klä och sminka sig som önskat, detta anser man inte går ihop med det fria och demokratiska svenska samhälle (ibid.). Den nuvarande situation flickor och unga kvinnor befinner sig i gör det behövt med resurser såsom skyddade boenden och en ökad kunskap om vad respektive inskränkning betyder för kvinnornas frihet (ibid.).

Det presenteras ett förslag om en särskild lagstiftning, vilket motiveras med att brottets karaktär skiljer sig åt från andra brott (motion 2017/18:3625). Skillnaden åsyftas specifikt vara involverandet av det kollektiva perspektivet genom att motivera brottet och därefter tysta ner gärningen (ibid.). En lagstiftning specifikt för hedersbrott skulle främja möjligheten att straffa fler personer inkluderat i kollektivet (motion 2017/18:3189). Vidare argumenteras det att en lagstiftande avsaknad har lett till att framförallt kvinnor men även män och HBT-personer försvinner i brottsstatistiken (motion 2017/18:3625). Detta leder därmed svårigheter att uppnå en heltäckande bild av hedersproblematikens omfattning (ibid.).

I en riksdagsmotion diskuteras delmålet mäns våld mot kvinnor med kritik främst mot att hedersförtryck ingås (motion 2017/18:3625). Man menar på att detta inkluderande riskerar osynliggöra våld i nära relationer samt våld mot män och pojkar (ibid.). Denna kritik motiveras genom hänvisning till en kartläggning från Brottsförebyggande rådet (ibid.). Denna kartläggning visar att det är en lika stor andel kvinnor och män utsatta för våld i nära relationer (ibid.). Hedersproblematiken anser man behöver förstärkas i delmålet, främst på grund av problematikens allvar och konsekvenserna för de utsatta (ibid.). Dessa argument står även till grund för förslaget om ett behov av en regelbunden kartläggning inom hedersförtryck (ibid.).

Civilsamhället har en central roll i arbetet mot hedersrelaterat förtryck både genom arbetet men även stödet för de utsatta (motion 2017/18:3189). Av denna anledning anser man att respektive civilsamhällesorganisation bör fortsätta uppmärksammas och ges stöd till (ibid.). Man menar även på att det ska vara en principiell samverkan

mellan det offentliga och civilsamhället (ibid.). Att stödja dessa organisationer anser de görs genom att agera gentemot de verksamheter som legitimerar hedersproblematiken, genom att dra in statligt bidrag (ibid.). Benägenheten att anmäla reduceras med anledning att utsatta oftast levt i en hederskultur hela sitt liv med regelverk för inskränkande av deras frihet (motion 2017/18:3650). Att hela ens uppväxt präglas av hederskulturen medför okunskap om vad som egentligen är brottsligt (ibid.). Kristdemokraterna menar därmed på att en utomstående influens är behövligt för att påvisa de brottsliga gärningarna (ibid.). Länsstyrelsen i Östergötland föreslås stärkas och permanentas med anledning att de bidrar till en ökad och likvärdig kunskapsnivå (ibid.).

4.4 Centerpartiet

Centerpartiets riksdagsmotioner om hedersförtryck och dess brott lyfter fram allvarligheten (motion 2017/18:3716). Vidare menar de att kunskapsnivån i Sverige är för låg specifikt hos polis, åklagare och domstolsväsendet (ibid.). Detta problematiseras genom att hänvisa till instansernas centrala roller för att de utsatta ska få rätt hjälp och stöd (ibid.). En lösning på ökad kunskap för bättre hjälp och stöd inom rättsväsendet föreslås genom en förstärkning av kompetensteamet i Länsstyrelsen i Östergötland (motion 2017/18:3685). Genom en sådan förstärkning ökas därmed kunskapen om hedersproblematiken (ibid.). Inom skolorna föreslås att införa handlingsplaner mot hedersförtryck inom grund- och gymnasieskolor, vilket även ska lyftas upp på en kommunal nivå (motion 2017/18:3789). Undervisning i skolan är platsen där kunskaper förmedlas och är i synnerhet viktiga för ett fortsatt liv i samhället (ibid.). Centerpartiet lyfter upp obligatorisk skolundervisning och problematiken med att utsatta individer inte tillåts delta (ibid.). Man menar på att i Sverige är grundskolan obligatorisk och att detta ska efterlevas genom hämtning av elever (ibid.). Genom hämtning förhindras skolk och en möjlighet att förhindra påtvingad frånvaro (ibid.). Det föreslås även att tillämpa en stödfunktion inom skolorna, vilket ska omfattas av extra kunskaper om hedersproblematiken och kunna ge stöd till de utsatta (motion 2017/18:3685). En annan del av kunskapsområde i behov att lyftas upp mer är samhällsundervisning för asylsökande (ibid.). Den obligatoriska samhällsundervisningen ska ha ett fokus på svenska lagar, regler och normer (ibid.).

Centerpartiet presenterar åtgärder mot hedersrelaterad brottslighet inledningsvis genom en övergripande förklaring om hedersförtryck (motion 2017/18:3685). Det nämns att de utsatta oftast är unga kvinnor och flickor men även en del pojkar och unga män (ibid.). Centerpartiet betonar att det börjar med kontroll genom oskrivna regler och kränkande behandling, vilket därefter leder till mer grövre brott (ibid.). De brott som begås anses enligt centerpartiet ha låga straffvärden, vilket då leder till ett förslag att tillämpa hedersmotiv som en försvårande omständighet (ibid.). Att tillämpa detta skulle därmed leda till skarpare straff mot gärningspersonerna, detta skickar ut en signal om hedersbrottens allvarlighet (ibid.). Vidare föreslår centerpartiet hot om utvisning, vilket anses vara en av de mest verksamma åtgärder för motverkande av brott (ibid.). Av denna anledning anser centerpartiet att ett tydliggörande i allvarlighet är en anledning till att fler brott ska leda till utvisning eventuellt villkorlig utvisning (ibid.).

I talan om våld i nära relationer lyfts kvinnor och barn upp som de mest utsatta med en koppling till våld i nära relationer, vilket är ett akut jämställdhetsproblem (motion 2017/18:3789). Vidare lyfts hushållet den vanligaste plats där kvinnor utsätts för våld (ibid.). Centerpartiet hänvisar till de nuvarande handlingsplan kring bekämpande av mäns våld mot kvinnor och menar på att det lett till förbättringar (motion 2017/18:4156). Trots denna förbättring presenteras förslag om en ny nationell strategi, varav hedersrelaterat våld och förtryck ingår (ibid.). Den nationella handlingsplanen ska innehålla mätbara mål och uppdrag till berörda myndigheter (ibid.). Vidare betonas krav på uppföljning och utvärdering med syftet att kunna nå en nollvision (ibid.). Myndigheterna anser man misslyckas ofta med att kunna fånga upp riskfaktorer gällande våld i nära relationer, vilket då lett till att kvinnor årligen mördas (ibid.). Av denna anledning ska den nationella handlingsplanen innehålla uppdrag till de berörda myndigheterna (ibid.). Inom ramen för handlingsplanen föreslås också ett nationellt stödcentrum för personer med skyddad identitet (ibid.).

4.5 Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna inleder en av sina riksdagsmotioner berörande våld mot kvinnor genom att förklara situationen i andra länder (motion 2017/18:1581). Denna problematik förekommer också i Sverige, vilket man föreslår ska bekämpas genom ett avståndstagande och applicering av insatser (ibid.). De menar att det ska ges en högre prioritet åt satsningar mot köns- och hedersrelaterat våld, dock nämns det inte om våldet inkluderat det förtryck man utsätts för (ibid.). I fråga om mål för motverkande av mäns våld mot kvinnor menar sverigedemokraterna att våldet inte ska kopplas till ett specifikt kön på den utsatta eller förövaren (motion 2017/18:3891). Problematiken med den nuvarande fokus osynliggör kvinnors våld mot vän samt våld i samkönade relationer (ibid.). Av denna anledning anser man att det bör särskiljas på könsbetingat våld, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck (ibid.).

Invandringen i Sverige lyfts för en förklaring till det ökade hedersrelaterad våld och annan typ av kulturell motiverat våld (motion 2017/18:3060). De menar att invandringen lett till en mångkultur, vilket då kan vara en källa till kvinnovåld (ibid.). Det hänvisas till forskning för att påvisa hur olika normsystem och uppfattningar om vad som är lagligt respektive brottsligt beteende i andra länder krockar när det kommer nyanlända till Sverige (ibid.). Den omfattande invandringen som en anledning kopplas till forskarens slutsats om att ju mer kulturellt heterogent samhället blir, desto mer krockar förekommer inom rättsväsendet (ibid.). Hederskulturen problematiseras genom att betona hur det etablerat sig samt blivit allt mer utbrett i Sverige (motion 2017/18:3891).

Utvisning av utländska gärningsmän motiveras genom att dra kopplingen till kulturellt motiverad våldsbrottslighet, vilket man menar på inte bara handlar om hedersrelaterad brottslighet (motion 2017/18:1581). Kulturellt motiverad brottslighet menar man existerar genom en hänvisning till statistik med fokus på andelen brottslighet bland invandrare (ibid.). Det betonas dock att denna statistik slår ihop olika invandrargrupper men att detta inte berör invandrade normmän eller liknande (ibid.). Den minskande andel utländska genom utvisningar kommer därmed leda till en minskad förekomst av kulturellt motiverad brottslighet, hedersbrott inkluderat (ibid.).

Vidare nämns hur utsattas liv begränsas och hur deras rättigheter inskränks (motion 2017/18:3891). Sverigedemokraterna belyser att den utsatta både kan vara den som blir utsatt för våldet och förtrycket eller de som blir tvungna att själva utsätta en närstående (ibid.). Sverigedemokraterna lyfter upp, likt tidigare, problematiken med att det räknas in i uttrycket kvinnoförtryck (ibid.). Man menar på att denna kategorisering lett till bristande åtgärdsprogram och stödinsatser (ibid.). Med utgångspunkt från denna problematisering föreslås specialistkompetens anpassat till ett effektivt stödjande och en förebyggande struktur (ibid.). Det ska även upprättas handlingsplaner och åtgärdsprogram i varje kommun i ett samarbete med staten med hjälp av sakkunniga (ibid.). Länsstyrelsen i Östergötland föreslås ha ett permanent ansvar för motverkan av hedersrelaterat våld och förtryck, istället för ett tidsbegränsat uppdrag (ibid.). Den förebyggande strukturen ska uppmuntra kvinnor till att våga anmäla och bearbeta vad de utsätts för (motion 2017/18:3060). För fortsatt stöd till den utsatta kvinnan vill man inrätta fler jourer med besittande specialistkunskap (ibid.).

Av de presenterade åtgärder betonas också en förändring i lagstiftningen för att bryta upp hederskulturens struktur (motion 2017/18:3060). Med koppling till hederskulturen nämns det lagstiftning, vilket ska beröra möjligheten för en man att bli dömd till skadestånd efter vägran att ta kvinnor i hand på sitt arbete (ibid.). De nämner även könssegregerad simundervisning, separata badtider, bärande av heltäckande slöjor i skolan och på offentliga arbetsplatser vilket främjar en fortsatt hederskultur (ibid.). En vilja lyfts även upp om att dra in statligt stöd till de religiösa samfund som lär att kvinnan är underordnad mannen (ibid.).

4.6 Vänsterpartiet

Hedersförtryck och våld anses enligt Vänsterpartiet vara mer omfattande i starkt patriarkala och konservativa samhällen och familjer, med främst utsatta flickor och pojkar men också vuxna (motion 2017/18:3186). Vidare lyfts rapporter upp från diverse instanser för en förståelse om förtryckets utbredd och det förekommande mörkertal (ibid.). Man påpekar svårigheter med en exakt bild av hur utbredd förtrycket är med anledning att det utövas av närstående, vilket leder till att anmälningsbenägenheten minskas (ibid.).

Politiker och myndigheter menar man har bevarat hedersförtrycket genom att inte se över hur delar i Sverige ser ut, vilket anses tillhöra människors ursprungsland (motion 2017/18:3186). Det betonas att förtrycket historiskt sätt inte har ett ursprung i någon religion utan går att återfinnas i klan- eller ättesamhällen (ibid.). I dessa områden hade kvinnan en underordnad ställning och detta var den rådande samhällsordningen, vilket religionerna kom att utgå ifrån (ibid.). Man menar därmed på att med anledning att religionerna formades med denna samhällsordning blev det också rättfärdigat (ibid.).

Den globala utvecklingen idag, vilket lett till stora och snabba folkomflyttningar, har lett till att möten görs mellan människor med olika erfarenheter, bakgrund och föreställningar (motion 2017/18:3186). Vänsterpartiet menar att detta kan uppfattas positivt om det görs genom en klok integrationspolitik, men att det blir negativt när patriarkala förhållanden bevaras och kommer i konflikt med den moderna omgivningen (ibid.). Invandrings- och flyktingpolitiken präglad i Sverige har varit generös och även utvecklat det svenska samhället på diverse sätt, men integrationspolitiken har varit oförberedd med ogenomtänkta åtgärder (ibid.). Av denna anledning anses integrationen vara könsblind och baserad på grupper, trots de tydliga uppkomna förändringarna (ibid.). Att det patriarkala perspektivet kvarhålls leder till ett segregerat samhälle där hedersvåld och kvinnoförtryck lever vidare, vilket då går emot samhällets egentliga demokratiska ordning (ibid.). Med denna utgångspunkt föreslås att nyanlända tidigt ska få en utbildning om samhällets funktion med belysning på svensk lagstiftning, demokrati och mänskliga rättigheter (ibid.). En liknande utbildning om hedersrelaterat våld och förtryck anser man ska tillämpas på universitet och lärarhögskolor (ibid.). Särskilt ska en sådan utbildning ges till ämnet svenska 2 för de som ska undervisa i svenska på SFI och för nyanlända (ibid.).

I samband med den ökade andel invandrade människor har det bildats föreningar och organisationer på etnisk grund och religiösa trossamfund (motion 2017/18:3186). En problematik lyfts upp med att respektive föreningar främst är mansdominerande och att de låter odemokratiska och patriarkala föreställningar samt beteende främjas (ibid.). Rätten att bilda diverse föreningar menar man på är viktigt i demokrati, men att det således ska styras demokratiskt med demokratiska

stadgar och mänskliga rättigheter (ibid.). Vid tillämpningen föreslås också en kontinuerlig granskning av myndigheterna för att se över hur respektive föreningar följer det stadgade i praktiken (ibid.).

Likt tidigare, anses segregationen lett till ett avståndstagande från det svenska samhället och en vägran för integration (ibid.). Detta nämns som en av de mest övergripande anledningar till hederskulturen, genom att tydliggöra hur integrationspolitiken är ett brett område i sig omfattar flera olika områden (ibid.). Insatser anses krävs på olika instanser tillsammans med en handlingsplan (motion 2017/18:3595).

Lagstiftning anses inte vara tillräcklig för att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck (motion 2017/18:3186). Det krävs även en ideologisk påverkan och debatt, vilket ska börja i skolan (ibid.). Utbildningen ska vara grundad på värderingarna om alla människors lika värde och inte ha någon koppling till en ideologiskt eller religiös riktning (ibid.). De menar på att när det religiösa perspektivet tillåts i skolan faller flickors stadgade fri- och rättigheter (ibid.). De krav som tilldelas flickorna exempelvis genom förbud att gå på en viss undervisning främjar fortsatta restriktioner, vilket leder till det fortsatta förtrycket (ibid.). Denna typ av restriktion menar man inte finns för killarna (ibid.). Vänsterpartiet anser att skolorna ska vara sekulära och bygga på en vetenskaplig grund, vilket ska upprätthållas genom förbud mot religiösa symbol eller klädedräkter (ibid.).

4.7 Socialdemokraterna

I en inskickad motion lyfts ett förslag upp av regeringen vilket berör förbättrade förutsättningar för kvinnofridsarbetet i samband med bättre förutsättningar för kvinnojourer (motion 2017/18:1070). Socialdemokraterna menar på att detta är ett bra förslag, men väljer att belysa brottsofferjourer och deras komplement till kvinnojourernas arbete genom ett nära samarbete (ibid.). Deras arbete handlar om att ge stöd till alla brottsoffer, oavsett kön, oavsett brottskategori (ibid.). I denna kategori ingår också särskilt utsatta och sårbara brottsoffergrupper, varav utsatta inom hedersrelaterat våld och förtryck ingår (ibid.). Att fortsätta detta arbete menar man på kräver kompetens och samverkan med andra aktörer (ibid.). I samband med

det nya förslaget förekommer det en oro från brottsofferjourer om ingen fortsatt möjlighet att kunna bistå i arbete (ibid.). Av denna anledning föreslås ett behov av långsiktiga förutsättningar för brottsofferjourerna (ibid.).

Ett belysande om hedersrelaterat våld och förtryck görs i samband med mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer (motion 2017/18:711). Det lyftes särskilt upp kvinnor i talan om offret, det vill säga att kvinnan är den som blir utsatt för våldet (ibid.). Socialdemokraterna menar att det förekommer lokala och regionala skillnader i myndigheters arbete för att motverka mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck (ibid.). Det behöver utvecklas samordnade, strategiska och effektiva arbetssätt, vilket görs genom synliggörande och systematiserande (ibid.). Vidare betonas att mäns våld mot kvinnor är allvarlig i sin karaktär och det bör därmed finnas en nollvision konkretiserat i ett folkhälsopolitiskt mål (ibid.).

I samband med en implementering av en nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck föreslås att hela samhället tillsammans ställer upp för att uppnå resultat (motion 2017/18:2211). Den nationella strategin har en målsättning att upphöra mäns våld mot kvinnor samt ska flickor, pojkar, kvinnor och män ha lika rätt till kroppslig integritet (ibid.). Syftet blir att bidra med ett ökad kvalitativt och effektivt arbete av myndigheter. Detta mål ska uppnås genom synliggörande, förebyggande och åtgärdande inom samhällets områden och verksamheter (ibid.). En förändring i attityder och beteenden kan även civilsamhället bidra till, varav UN women kampanjen #HeForShe lyfts upp (ibid.). Vidare menar man på att resurser, engagemang och intresse från samhällets sida behövs för att jobba med civilsamhället (ibid.).

5 Analys

5.1 Hur kan vi förstå de ställningstaganden som görs i riksdagsmotionerna?

Med utgångspunkt från Åströms (1998) regleringsmodell underbyggs respektive partiets argument genom att belysa hedersproblematiken som ett samhällsproblem, uttryckt på olika sätt. Detta argument förekommer i återkommande motioner både inledningsvis men även inför presenterade handlingsförslag. De olika förslag på handlingssätt grundar sig i vad partiet ifråga anser kan ges mest effekt för att motverka samhällsproblemet. Den kunskap partierna besitter, den egna politiska viljan och framförda politik blir därmed de förklarande byggstenar till varför olika handlingssätt förespråkas. Ur det sammantagliga perspektivet benämns hedersproblematiken antingen som ett eget problem eller en del av ett större problem, vilket kan vara mäns våld mot kvinnor eller våld i nära relationer. Denna indelning blir problematiskt eftersom hedersproblematiken inte får en egen grundsten i diskussionen och riskeras falla under större begrepp. Det kan även stå som en förklarande faktor till varför hedersproblematiken tidigare inte fått större motverkan, trots en lång tid av kunskap. Med detta menas att en indirekt oenighet förekommer partierna sinsemellan att identifiera hur hedersförtryck ska benämnas och det undviks att uppfattas som ett eget samhällsproblem i behov av en enskild motverkan.

En intressant aspekt i riksdagsmotionernas utformning och dess diskussion om hedersbrott är kopplingen till migrationen. När hedersförtrycket målas upp som ett samhällsproblem problematiseras även migrationen och lösningar på dessa blir därmed specifika handlingssätt mot asylsökande. Denna koppling sker mer indirekt, exempelvis föreslås samhällsundervisningar för asylsökande vars syfte blir att belysa mänskliga rättigheter, hedersförtryck inkluderat. Med utgångspunkt från

Downs (1957) teori om röstmaximering kan denna koppling förklaras med partiernas egna intressen kring migrationen. Detta menas på att för att lyfta fram en viktig fråga enligt partiet bör ett samhällsproblem i detta samband lyftas upp. En liknande diskussion där hedersförtryck nämns i andra sammanhang ses i moderaternas argument om frånvaron i skolan. I motionen dras det en koppling mellan att utsättas för hedersförtryck och därmed hindras från att delta på undervisningar. Denna koppling är hållbar, dock är frånvaro i skolan ett mycket större enskilt samhällsproblem vars anledning enbart inte behöver handla om hedersförtryck. Downs (1957) teori är även applicerbar i motionerna berörande religiösa skolor, vilket förespråkas av partierna. Vänsterpartiet, Liberalerna och Sverigedemokraterna är de partier som förespråkar vidare restriktioner berörande den religiösa läran, dock argumenteras även problematiken med diverse religiösa attribut vilket helt ska tas bort. Denna förändring i argument blir applicerbar i teorin genom att partierna tar ett ställningstagande, vilket kan antas vara till väljarnas fördel.

Alliansens vilja att påskynda processen med utredningen om en skärpt lagstiftning kan förklaras med Elholms (2011) forskning om symbolisk lagstiftning. Att snabbt implementera en skärpt lagstiftning skulle därmed ge väljarna en bild av att partierna framstår som handlingskraftiga. I detta sammanhang kan kritiken med symbollagsstiftning lyftas upp. Detta med anledning att vid en del av riksdagsmotionerna anses de föregående utredningarna vara för snäva och medföra mer kortsiktiga åtgärder. Att förespråka lagstiftning blir i sin del motsägelsefullt och kan leda till, vilket Elholm (2011) belyser, mer kortsiktiga lösningar. Vidare menar Elholm (2011) att lagstiftningen riskerar enbart riktas mot en marginaliserad samhällsgrupp. Denna risk kan antas med utgångspunkt från riksdagsmotionernas koppling mellan migration och hedersproblematik. Detsamma gäller diverse partiers förslag om utvisning i samband med hedersbrott. Från detta kan det antas att partierna medvetet väljer att undvika att hederstänket även kan framkomma i svenska hushåll.

I diskussionen om en egen brottsrubricering förekommer olika ställningstaganden. Moderaternas förslag om en brottsrubricering saknar fördjupande förklaring om hur den ska appliceras, med detta menas hur hänsyn ska tas till de fundamentala aspekterna. I motionerna lyfts främst fördelarna med en applicering, exempelvis

möjligheten att följa utvecklingen. De bristande argumenten kring hur hedersbrott skiljer sig åt från den nuvarande applicerbara brottsrubricering fridskränkning, kan antas leda till att en egen brottsrubricering inte skulle bli behövt och snarare bli en symbollag. Denna avsaknad kan därmed visa på att moderaterna strategiskt väljer att föra ett ställningstagande utan vidare förklaring främst för att, med hänvisning till Elholm (2011), påvisas som handlingskraftiga. Fördelen med att ta detta ställningstagande kan leda till att väljarna ökar ett förtroende för partiet och partiet kan därmed röstmaximera. Liberalerna föreslår en särskild brottsrubricering genom att bemöta motargument om svårigheterna med att samla ihop de olika kränkningarna. Man menar på att detta är möjligt med hänvisning till brottsrubriceringen grov fridskränkning. Det framkommer dock inte vad de anser är skillnaden i kränkningarna eventuellt om det ska tas hänsyn till andra perspektiv. Denna bristande förklaring, kan likt moderaternas förslag, leda till en brottsrubricering med liknande principer som grov fridskränkning och i senare skede enbart utvecklas till en symbollag. Kristdemokraternas argument om en särskild lagstiftning berör specifikt det kollektivistiska perspektiv, vilket inte finns i dagens applicerbara lagrum. De menar på att en lagstiftning med hänsyn till detta perspektiv skulle göra det möjligt att straffa fler personer, vilket då är inkluderat i kollektivet. Denna tydliga förklaring om hur hedersbrott skiljer sig åt skulle därmed motverka risken för en symbollag. Givet kan detta ställningstagande göras för att påvisas som handlingskraftig, men det görs genom en underbyggande kunskap om hedersproblematiken. Detta kan även bli till fördel för en röstmaximering, då man för fram den politik väljarskaran finner mer handlingskraftig och i riktning med ens egna värderingar. Centerpartiet talar om hedersproblematiken genom en problematisering av de nuvarande tillämpade brottsrum, dessa anses ha låga straffvärden och därmed föreslås att applicera hedersmotiv som en försvårande omständighet. Detta förslag kan ses ur två olika perspektiv, det ena är att en ny lag inte behöver tillsättas vilket hade kunnat leda till en symbollag utan verkan. Ett annat perspektiv berör bristen på vad som menas med hedersmotiv, vilket kan leda till att appliceringen inte får en stor tyngd i bedömningen. Den bristande förklaring om vad för omständighet ska tas i beaktning kan därmed leda till en variant av symbollag, varpå ett hedersperspektiv skapas i en nuvarande lag men kan inte appliceras.

Sverigedemokraterna och vänsterpartiet är de två partier som inte talar om en brottsrubricering utan föreslår andra möjliga utfall. Detta kan förklaras genom Downs (1957) teori då respektive parti väljer att inte lägga ett större fokus på lagstiftningen utan på andra politiska intressen. Att det inte föreslås en särskild lagstiftning kan därmed inte innebära att partierna är strikt emot det men att det snarare läggs ett fokus på andra perspektiv vilket kan nå ut till den valda väljarskaran. Detta perspektiv är även möjligt att applicera berörande socialdemokraterna och avsaknaden kring diskussioner om lagstiftning. Den övergripliga förståelsen av presenterade argument kan uppfattas med användning av regleringsmodell som en respons gentemot den uppstådda samhällsproblem, vilket kan ge effekt för att motverka det.

De föreslagna lösningarna om en utveckling av nuvarande lagstiftning kan uppfattas som ett genomtänkt förslag med anledning att en ny lagstiftning kan få mest verkan efter ett antal år. En glömd viktig aspekt är likt kritiken om kategoriseringen mäns våld mot kvinnor. Grov fridskränkning är ett lagrum berörande kontinuerligt förtryck och oftast använd i hedersrelaterad brottslighet. Problematiken med denna applicering är att lagrummet berör två enskilda personer, vilket blir problematiskt eftersom, likt tidigare, glöms det kollektivistiska perspektivet. Med detta menas att gärningsmannen kan ha blivit influerad eventuellt hotad av kollektivet att utföra ett förtryck mot offret. Om en utveckling skulle ske av den nuvarande lagstiftningen, utan hänsyn till det kollektivistiska perspektivet, skulle det troligtvis inte förhindra det aktuella samhällsproblemet.

Förslag om att andra insatser på olika sätt ska fortsätta sitt arbete mot hedersförtrycket eventuellt utveckla nya metoder kan återigen kopplas till regleringsmodellen. Hedersförtryck lyfts upp som ett samhällsproblem och därmed behövs det andra insatser för att tillsammans aktualisera det politiska beslutet. Även i denna aspekt kan det identifieras tydliga politiska intressen vars koppling då dras till hedersförtryck. Utbildning nämns igen som en viktig instans i att motverka förtrycket, både ur en mer grundläggande nivå såsom grundskolan och högre nivå. De politiska intressen kan med Downs (1957) teori förklaras som att det presenteras konkreta mål, men partiet profilerar sig tydligt på skolan som en viktig plats för att motverka förtrycket. Detta kan därmed locka till sig väljare som har synen på skolan en viktig del vid deras val av parti att rösta på.

De enstaka gånger det nämns att killar och män också lever under hedersförtryck får inte lika mycket tyngd likt uppmålningen av det kvinnliga könet som det främsta offret. Det är kvinnornas liv i förorten som begränsas och det är deras situation man ska uppmärksamma. De presenterade förslag hänvisas främst för flickors och kvinnornas fördel, vilket kan kopplas till Elholms (2011) kritik om symbollagsstiftning. Med utgångspunkt från uppmålningen av riksdagsmotionerna blir den marginaliserade gruppen icke-svenska unga män det utgörande hotet. Denna marginalisering leder till att det medvetet inte uppmärksammas att pojkar och unga män kan leva under hedersförtryck. Att behöva kontrollera sin syster är att leva i hedersförtryck och det är inte individen ifråga som ska bestraffas för detta, istället bör det vara kollektivet som tilldelat uppgiften. En annan förklaring till denna uppmålning kan ligga på brist av utredning om andelen pojkar och män utsatta för hedersförtryck. De flesta utredningar har främst grundat sig på mäns våld mot kvinnor, vilket ger en slutsats att offret alltid är någon av det kvinnliga könet. Kritiken om utredningarna framfört i riksdagsmotionerna har dock inte berört avsaknaden av det manliga könet, detta kan visa på att det inte är av relevans för de förespråkade handlingssätt. Sverigedemokraterna kritiserar denna könsskillnad och menar på att det tydligt bör skiljas på diverse brott och könsbetingat våld. Att inte skilja på brotten kan kritiseras ur de presenterade perspektiv, främst kan det påverka den applicerande lagstiftning riktad mot en marginaliserad samhällsgrupp. Med hänvisning till regleringsmodellen leder det till att andra utsatta individer inte ingås i samhällsproblemet och får därmed inte lika mycket stöd.

De viktiga aspekterna i hedersförtrycket och att det är ett aktuellt samhällsproblem framkommer i partiernas riksdagsmotioner. Trots nämnda exempel om de utsatta och vad förtrycket styrs av fallerar det vid föreslagna lösningar med en riktning på en specifik samhällsgrupp. Detta kan även stå som en förklaring till varför det idag inte existerar tydligare riktlinjer inom rättsväsendet. Med detta menas att de presenterade förslag utan hänsyn till diverse aspekter leder till att ingen tyngd görs och kan därmed inte ge en effekt. Regleringsmodellen grundar sig på att de givna förslagen är för att ge effekt och motverkan mot ett aktuellt samhällsproblem. Hedersförtrycket är ett aktuellt samhällsproblem och har varit det för lång tid. De olika förslag är viktigt då hedersproblematiken bör lösas på diverse instanser, dock

om det fortsätter riktas mot en marginaliserad samhällsgrupp lär det inte leda till en verkan.

6 Slutsats och framtida forskning

6.1 Slutsats

Sammantaget uppvisas det en motstridighet kring hur hedersförtrycket ska hanteras. Det presenteras förslag på diverse instanser samtidigt som det talas om en brist på kunskap. Denna brist på kunskap läggs även på diverse instanser, trots en ökad uppfattning från senare utredningar om vad som karaktäriserar förtrycket. Det är en intressant fördiskussion partierna emellan med förslag utan någon vidare förklaring. Givet är det underförstått att förslag därefter skickas vidare till utredare, men som visat krävs det en tydlighet från de politiska partier för att få en specifik förståelse om vart problematiken sker och på vilket sätt det ska lösas. Det föreslås liknande lösningar, dock skiljer det sig i antingen argumenten till varför det bör inrättas eventuellt på vilket sätt det ska anpassas.

I återkommande motioner lyfts migration upp för att förklara den rådande samhällssituation, vilket tydligt påvisar att respektive parti lyfter upp den egna politiska viljan genom att lyfta fram ett aktuellt samhällsproblem. Risken med att acceptera denna koppling är att fokus snarare läggs på migrerade individer och hur de ska rätta sig efter samhällets normer, trots att det även förekommer svenskfödda utsatta för hedersförtryck. Att spåda på migrationen som en anledning legitimerar att en tillämpad lagstiftning tydligt kopplas till en marginaliserad samhällsgrupp. Detta uppstår även när det återkommande talas det kvinnliga könet som det enda offret. Trots att det nämns fler offer i motionerna läggs det främst fokus på det kvinnliga könet och vidare förslag berör hur kvinnojourer ska stärkas i sitt arbete. Med respektive perspektiv kan det tydligt antas att en lagstiftning skulle måla upp det manliga könet som förövaren.

Grov kvinnofridskränkning tillsattes för att lyfta upp mäns våld mot kvinnor, dock med utgångspunkt från en redan existerande lag grov fridskränkning. Om en lag

skulle tillsättas för motverkan av förtrycket råder det ingen tvekan att lagen skulle få en indirekt koppling till mäns våld mot kvinnor. Detta sker såvida en ökad förståelse utvecklas i de politiska rummen kring de karaktäristiska dragen om hedersförtryck. En annan nackdel kring kunskapen är det kollektivistiska perspektivet, sammantaget från respektive förslag om en brottsrubricering förekommer det ingen skillnad från diverse brottsrum förutom benämningen. Detta kan således leda till att begreppet får en större innebörd i rättsväsendet, dock kan det även antas inte leda till någon påverkan och risken att skapa en symbollag ökar. Från förekommande brister i föreslagna handlingssätt kan det kopplas till den politiska viljan att röstmaximera. Partierna vill visa sig själva som handlingskraftiga, beröra politiska områden som är av intresse för väljarna och även kunna föra fram sin egna politik. Detta är ett politiskt beteende som för partierna leder till en politisk fördel men en nackdel för de utsatta. Det är positivt att förtrycket lyfts upp i de politiska rummen men frågor uppstår om det egentligen görs för att det uppfattas som ett rådande samhällsproblem eller hjälper partierna att lyfta upp den egna politiska viljan. Det har gått för lång tid och årligen faller fler utsatta offer för ett kontinuerligt förtryck, detta måste ta slut.

6.2 Framtida forskning

Hedersförtrycket har äntligen fått ett större utrymme i de politiska rummen och bör bara fortsätta. För en vidare forskning vore det intressant att arbeta vidare på de presenterade potentiella förklaringar till hur vi kan förklara de olika ställningstaganden från partierna. Detta kan därmed leda till en ökad förståelse om varför det inte finns tydligare rättsliga riktlinjer inom hedersrelaterad brottslighet. Det är även av intresse att bidra med en överblick om hur diskursen kring hedersförtryck ändrats de senaste decennierna för en förståelse om det förekommer skillnader i kunskapen. En annan intressant forskningsingång är en jämförelse länder emellan och arbetet mot hedersförtryck. Förtrycket förekommer över hela världen och det blir därmed av intresse att undersöka om det är något som tillkännages eller undviks.

7 Referenser

Litteratur

Boréus, Kristina. Argumentationsanalys i Textens mening och makt – metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. Boréus, Kristina & Bergström, Göran. 4 uppl. Studentlitteratur AB, 2018.

Downs, Anthony. *An Economic Theory Of Democracy*. Harper & Row, New York, 1957.

Elholm, Tomas. Rimer signal på kriminal? – Om symbol- og signallovgivning i dansk kriminalpolitisk perspektiv. I *Festskrift till Per Ole Träskman*, Andersson, Ulrika, Wong, Christoffer & Örnemark, Hansen, Helén (red.). 1. uppl., Norstedts juridik, Stockholm, 2011.

Müller, C. Wolfgang. Strøm, Kaare. Political Parties and Hard Choices i *Policy, Office, or Votes?* Müller, C. Wolfgang., Strøm, Kaare. Bates, H. Bates., Lange, Peter. Cambridge University Press, 1999

Baianstovu, Rúna Í. (2017). *Heder*. 1 uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Offentliga källor

Proposition 1997/98:55, *Kvinnofrid*, Stockholm: Socialdepartementet.

Regeringens skrivelse (2007). *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer*. Stockholm: Regeringen. (2007/08:39).

Socialdepartement (2018). *Uppdrag att genomföra utbildningsinsatser för socialtjänstens personal om våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor*. Stockholm: Regeringen. (S2018/03930/FST).

Åström, Karsten. (1988). *Socialtjänstlagstiftningen i politik och förvaltning: en studie av parallella normbildningsprocesser*. Diss. Lunds universitet.

Motion 2017/18:1070. *Stöd till brottsofferjourer*. Av Åsa Westlund (Socialdemokraterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:1297. *Utvisa utländska medborgare som begår hedersrelaterade brott samt vålds- och sexualbrott*. Av Ellen Juntti (Moderaterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:1581. *Mänskliga rättigheter i utrikespolitiken*. Av Markus Wiechel m.fl. (Sverigedemokraterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:1748. *Skärpta straff för hedersmord*. Av Thomas Finnborg (Moderaterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:2211. *Verktyg för att stoppa mäns våld*. Av Monica Green (Socialdemokraterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:2475. *Frånvaro i skolan på grund av hedersförtryck*. Av Marta Obminska (Moderaterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:2815. *Liberal integrationspolitik: Stärk individen och motverka parallellsamhällen*. Av Jan Björklund m.fl. (Liberalerna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3060. *Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen*. Av Richard Jomshof m.fl. (Sverigedemokraterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3127. *Plikt att förhindra radikalisering*. Av Beatrice Ask m.fl. (Moderaterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3129. *Åtgärder för att stärka demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter samt motverka hedersrelaterat våld och förtryck.* Av Beatrice Ask m.fl. (Moderaterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3182. *Lika möjligheter för kvinnor och män.* Av Jessica Polfjärd m.fl. (Moderaterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3186. *Hedersförtryck, utbildningsinsatser och samhällsorientering.* Av Aminéh Kakabaveh (Vänsterpartiet). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3189. *Motverka hedersrelaterade brott.* Av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3421. *En trygg gemensam hälso- och sjukvård, äldreomsorg och socialtjänst av hög kvalitet i rätt tid.* Av Cecilia Widegren m.fl. (Moderaterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3574. *Liberal feministisk politik för lika rättigheter och möjligheter.* Av Jan Björklund m.fl. (Liberalerna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3584. *Stärk skyddet mot våld i nära relationer och sexualbrott.* Av Roger Haddad m.fl. (Liberalerna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3586. *Liberal politik mot hedersrelaterat våld och förtryck.* Av Jan Björklund m.fl. (Liberalerna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3595. *En socialpolitik för jämlika levnadsvillkor.* Av Jonas Sjöstedt m.fl. (Vänsterpartiet). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3625. *Jämställdhet.* Av Désirée Pethrus m.fl. (Kristdemokraterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3650. *Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering*. Av Désirée Pethrus m.fl. (Kristdemokraterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3685. *Trygghet i hela landet*. Av Annie Lööf m.fl. (Centerpartiet). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3716. *Nytt ledarskap för Sverige*. Av Annie Lööf m.fl. (Centerpartiet). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3789. *Liberal feminism*. Av Annika Qarlssoon m.fl. (Centerpartiet). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3809. *Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering*. Av Fredrik Malm m.fl. (Liberalerna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3848. *Hedersbrott*. Av Maria Stockhaus m.fl. (Moderaterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3804. *Utgiftsområde 8 Migration*. Av Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (Liberalerna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:3891. *Jämställdhet*. Av Paula Bieler m.fl. (Sverigedemokraterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:4101. *med anledning av prop. 2017/18:186 Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter*. Av Camilla Waltersson Grönvall och Anders W. Jonsson (Moderaterna och Centerpartiet). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:4156. *med anledning av prop. 2017/18:100 2018 års ekonomiska vårproposition*. Av Annie Lööf m.fl. (Centerpartiet). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:434. *Utred omfattningen av hedersrelaterat förtryck mot hbtq-personer*. Av Robert Hannah (Liberalerna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:48. *Vi måste sluta ta emot män som hatar kvinnor*. Av Robert Hannah (Liberalerna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:499. *Hedersrelaterat våld och förtryck*. Av Robert Hannah (Liberalerna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Motion 2017/18:711. *Nollvision för mäns våld mot kvinnor*. Av Carina Ohlsson m.fl. (Socialdemokraterna). Stockholm: Sveriges Riksdag.

Rapporter

Carbin, Maria. Helldén, Ulrika. Wrangel, Claes. (2010). *Hedersrelaterat våld och förtryck – en kunskaps- och forskningsöversikt*. Uppsala: NCK. Rapportserie: NCK-rapport 2010:1.

Linell, Hanna. Modée, Lisa. Zander, Susanne. Jalava, Per-Erik. Schlytter, Astrid. Högdin, Sara. Rexvid, Devin. (2009). *Gift mot sin vilja*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen. Rapportserie: Ungdomsstyrelsens skrifter 2009:5.

Länsstyrelsen Östergötland (2017). *Insatser för att motverka och förebygga hedersrelaterat våld och förtryck – uppdrag till samtliga länsstyrelser*. Rapportserie: Länsstyrelsen Östergötland 2017:08.

Länsstyrelsen Östergötland (2016). *Nationella kompetensteamet – slutredovisning*. Rapportserie: Länsstyrelsen Östergötland 2016:03

Nilsson, Lotta. Nordstrand, Kerstin. Leander, Lina. Radia, Shriti. Thorsén, Håkan. (2013). *Vänd dem inte ryggen - Utbildningsmaterial om hedersrelaterat våld och förtryck*. Socialstyrelsen.

Strid, Sofia. Enelo, Jan-Magnus. Cinthio, Hanna. Baianstovu, Rúna Í. (2018). *Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar. En kartläggning i Göteborg, Malmö och Stockholm 2017–2018*. Malmö: Malmö stad 2018.

Elektroniska källor

Magnusson, Andreas. (2017). *Nej, vi behöver inga särskilda lagar mot hedersbrott!*. Magasinet Paragraf.

<https://www.magasinetparagraf.se/nyheter/debatt/49922-nej-vi-behover-inga-sarskilda-lagar-mot-hedersbrott/> [Hämtad: 2019-01-01].

Zachariasson, Helena. (2017). *Fadimes kamp för sin frihet*. SVT Nyheter.

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/fadimes-kamp-for-sin-frihet> [Hämtad: 2019-01-01]

Ismail, Bawar. (2016). *Hedersbrott måste straffas hårdare*. Helahalsingland.

<https://www.helahalsingland.se/artikel/ledare/bawar-ismail-hedersbrott-maste-straffas-hardare> [Hämtad 2019-01-01]